

HUNDÄXING – Odlingsvägledning

Odlingskalender

| Insåningsåret | |
|---------------|---|
| April-maj | Utsädesmängd: 4–7 kg/ha. Sådjup: 1–2 cm. |
| Maj | Ogräsbekämpning. |
| Augusti | Insåningsgrödans stubb putsas direkt efter skörd. Vid svaga bestånd - kvävegödsling direkt efter skörd av insåningsgrödan. Eventuell bekämpning av spillsädesplantor. |
| Oktober | Kvävegödsling efter sista putsningen. |
| Fröåret | |
| Mars-april | Kvävegödsling vid tillväxtstart (speciellt viktigt med tidig kvävegiva i hundäxing). |
| April-maj | Ogräsbekämpning I andra- och tredjeårsvallar bekämpas skadegörare. Tillväxtreglering . |
| Maj-juni | Var observant på svampsjukdomar. |
| Juli-augusti | Fröskörd |
| Oktober | Kvävetillförsel efter sista putsningen. |



HUNDÄXING
Dactylis glomerata
Hundegræs (dk)
Hundegräs (no)
Cock's-foot (eng)

Hundäxing är ett tuvat gräs. Blomställningen är en kompakt, triangulär vippa, 8–15 cm lång med upprätta, under blomningen rakt utstående stråva grenar. Småaxen innehåller 3–5 blommor. Gräset är känsligt för nattfrost i slutet april-maj månad och odlas främst i kustnära områden i södra Sverige. Hundäxing bör inte odlas på lättare jordar om det inte finns bevattningsmöjligheter. Normalt skördas frövall av hundäxing två-tre år. Eftersom hundäxing är drösbena och fröna överlever länge i jorden kan den inte odlas i samma växtföljd som andra arter av gräsfrö.

Fröskördarna varierar, men är vanligen kring 800 kg/ha.

Fribelägenhet

Tänk på att frövallarna har ett fribelägenhetskrav. Detta betyder att det inte får finnas växter av samma art men annan sort än frövallens inom ett visst avstånd, eftersom det då finns risk för korspollinering. För bruksvara (C-kvalitet) är kravet minst 50 m (100 m om fältet är mindre än 2 ha) och för stamfrö (A- och B-kvalitet) minst 100 m (200 m om fältet är mindre än 2 ha). För att undvika pollinering från en annan sort av

hundäxing som växer i en slåttervall, träda, skyddszon eller fältkant måste dessa putsas i god tid innan hundäxingen blommar.

Etableringsteknik

Hundäxing växer långsamt i början och har behov av en noggrann etablering. Normalt används vårstråsäd som insåningsgröda.

Insåningsgrödan bör sås med dubbelt radavstånd och gräsfröna placeras mellan raderna. Då får insådden ljus och gröda och insådd konkurrerar maximalt med ogräset.

En bra såbädd är viktig och hundäxing bör maximalt sås på 2 cm djup. Både 12 cm och 24 cm radavstånd går bra.

I hundäxing används vid 12 cm radavstånd 6–7 kg/ha utsäde och vid 24 cm radavstånd 4–5 kg/ha utsäde. Man kan inte kompensera för en dålig såbädd eller en för kraftig insåningsgröda med en högre utsädesmängd.

Sådd i renbestånd på hösten rekommenderas inte i hundäxing pga. långsam och känslig etablering.

Gödsling

Tabell 1. Kvävegödsling (N) av hundäxing

| | Vår | Höst |
|---------------|------------------------------------|--|
| Insåningsåret | | Vid svaga bestånd gödglas 30 kg/ha N direkt efter skörd av insåningsgrödan. 60 kg/ha kväve i slutet av september eller början av oktober efter sista putsning. |
| Fröskördeåren | 120–130 kg/ha N vid tillväxtstart. | 60 kg/ha N i början av oktober efter sista putsningen |

Om grödan **inte** tillväxtreglering minskas vårkvävegivan med 20–30 kg N/ha

Det är viktigt att hundäxing gödglas vid tillväxtstart. Hundäxingen börjar växa mycket tidigt på våren. Sen kvävetillförsel minskar skördenivån betydligt.

Kompletteringsgödsling med 20–30 kg/ha kväve (t ex kalksalpeter) kan vid synliga bristsymptom genomföras under sista hälften av maj i mitten av axgången.

Flytgödsel kan tillföras på hösten. På hösten sprids flytgödsel direkt efter putsning eller ensilering i början av oktober. Tillför gärna upp till hälften av kvävebehovet som handelsgödsel för en jämnare kvävefördelning.

Om man önskar ensilera återväxten tillförs 40 kg/ha extra kväve 1–2 veckor efter fröskörd (direkt efter putsningen av

fröstubben). I övrigt gödglas enligt ovanstående rekommendationer.

Fosfor, kalium och svavel

Hundäxing har behov av ca 15 kg/ha fosfor, ca 50 kg/ha kalium och ca 15 kg/ha svavel.

Mangan

Speciellt på jordar med hög mullhalt eller för övrigt lucker jord, är mangansprutning aktuell. Riktlinjen är att om man i andra grödor har behov för mangansprutning ska även hundäxingfrövallen behandlas. Detta görs i samband med vårens ogräsbekämpning.

Ogräsbekämpning

De ogräs man ska vara extra uppmärksam på är de som är svåra eller omöjliga att rensa bort och som därför riskerar varans möjlighet att bli certifierad. Till dessa ogräs

hör framförallt *kvickrot, losta, renkavle, råttsvingel* samt *vissa kulturgräs som rajgräs och svingelarter*.

Läs alltid på förpackningens etikett!

Insåningsåret (insåningsgröda = stråsäd)

2,0 l/ha Ariane S, eller

0,8–1,0 l/ha Starane XL, m.fl.

För att förstärka effekten mot bl.a. viol,

plister och veronika tillsätt 0,1 l/ha

Legacy/Diflanil

Hösten efter skörd av insåningsgrödan

Ev 0,1–0,15 l/ha Legacy/Diflanil (UPMA)

om det inte använts på våren. Läs etiketten!

Skördeåret

Vanligen behöver vallen bara

ogräsbekämpas inför första årets fröskörd.

1,5–1,8 l/ha Starane XL, m.fl. eller 2,5

l/ha Ariane S. För att förstärka effekten mot

bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1–

0,15 l/ha Legacy/Diflanil (UPMA)

Eventuell förekomst av kvickrot kan medföra att kvickrotsfrön kommer med i frövaran. Kvickrotens senare mognad gör dock att dess småax oftast förblir hela och passerar genom trösken vid direkt tröskning. Detta kräver tillräckligt skoavstånd och relativt lågt cylindervarvtal.

Skadegörare och svampsjukdomar

Bekämpning av insekter är normalt inte nödvändigt i förstaårsvallar. I äldre vallar kan det finnas behov av en bekämpning av skadegörare med full dos av godkänd pyretroid när björkarna har musöron, dvs björkbladen är ca 0,5 cm.

Mjöldagg, bladfläcksjuka och sköldfläcksjuka bekämpas vid behov med 0,6–0,8 l/ha Amistar/Mirador. Angreppen av svampsjukdomar är störst fuktiga år och

kan utvecklas mycket snabbt. Behandla därför vid begynnande angrepp.

Tillväxtreglering

Tillväxtreglering är oftast positivt för grödan. Pollineringen blir bättre och frötillväxten större ju längre grödan står upp inför skörden. Vi ser oftast en skördeökning på 10–20 % vid behandling. Tillväxtreglering genomförs från begynnande sträckning till begynnande axgång. Det är viktigt att grödan är i mycket god tillväxt och inte stressad av torka vid behandlingstillfället.

Enkelbehandling (DC 30–49)

0,5–0,8 l/ha Moddus M, Moddus Start m.fl.

Dubbelbehandling

Förslag:

DC 30–37, 0,4 l/ha Moddus Start

DC 43–49, 0,4 l/ha Moddus M m.fl.

Läs alltid på förpackningens etikett!

Skörd

Hundäxing bör normalt strängläggas eftersom den mognar ojämnt och är ganska drösningsbenägen i mognadsperioden. Hundäxing strängläggs normalt i mitten av juli.

Stränglägg grödan ca 45 dagar efter vippgång när fröna börjar släppa vid ett lätt slag mot handen. Sätt gärna en hög stubb (ca 15 cm) – så torkar strängen bättre. Vattenhalten vid strängläggning är ca 30 %. **Stränglägg hellre två dagar för tidigt än två dagar för sent!** Normalt torkar grödan minst en vecka på sträng men det kan variera mycket.

Ett pickupbord på skördetrösken är inte ett måste, men det ger en enklare skörd av strängarna och man blir mindre känslig för dåligt väder och blött växtmaterial.

Grundinställning av tröska

Cylinder Periferihastighet 25–30 m/sek, vilket normalt motsvarar 900–1 000 varv/minut.

| | |
|-----------|---|
| Slagsko | I framkanten ca 12 mm och i bakkanten ca 4 mm. |
| Såll | Ovansåll: lamellsåll 10 mm. Undersåll: lamellsåll ca 6 mm eller rundsåll 6 mm. |
| Luftmängd | Börja med låg hastighet på fläkten och justera sedan med hänsyn till renhet och fröspill. |

Direkt efter skörd av insåningsgrödan förs halmen bort och stubben putsas om den är högre än 7–8 cm. Hundäxing behöver mycket ljus på hösten för att utveckla många fröbärande skott. Hundäxing bör vara max 10 cm hög inför vintern och putsas normalt i början av oktober. Putsningstidpunkten anpassas så grödan kan växa och återhämta sig 3–4 veckor innan vintern kommer.

Efterbehandling av fröet

En fröråvara med hög vattenhalt och ojämnt moget frö orsakar snabbt skadlig värmebildning. Detta innebär en risk att fröets grobarhet sänks. För att bevara kvaliteten är det viktigt att snarast lufta/kyla fröet under minst 2–3 dygn. När vattenhalten är under 18 % påbörjas aktiv torkning, eventuellt med tillsatsvärme.

1 m³ råvara med 75 % renvaruhalt väger ca 200 kg.

Höstbehandling

Insåningsåret (insåningsgröda = spannmål)

Fröskördeåren

Gräsfröhalmen kan antingen bärgas eller lämnas kvar hackad och väl fördelad. I mycket kraftiga bestånd bör halmen bärgas. Oavsett halmbehandling bör vallen putsas hårt (8–10 cm stubb) snarast efter fröskörd. Om återväxten blir kraftig måste ytterligare en avputsning göras. Hundäxing bör vara maximalt 10 cm hög inför vintern.

Putsningstidpunkten anpassas så grödan kan växa och återhämta sig 3–4 veckor innan vintern kommer.

Version 2018-04-06
Foto: Hans Jonsson

